

DIRECTOR:
Dr. ALEXANDRU RUSU

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ — JUD. TARNAVA MICĂ:

INSERTATE:
Un șir garmond: 6 Lei. La
publicării repetate după
:: :: învoială :: ::

Unitatea

REDACTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Foaie bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Nedreptăți

Pe marginea chestiunii salarizării preoților

In congrese, în presă, în convorbiri particulare, preoții discută, tânguies și aprins, eterna problemă a salariilor. Lumea li-o i-a în nume de rău și îi judecă. Fără dragoste și fără cruțare.

Și fără dreptate. Desigur, nu-i frumos ca reprezentanții oficiali ai spiritului să-și piardă gândurile și puterile în deșertăciunea noroiului. Dar, mai întâi și întâi, fiii acestui veac blestemat, cufundați cu suflet cu tot în mocirla mamonei, n'au drept să judece pe nimeni pentru că încearcă să-și pună piciorul mai sigur pe un petec din pământul tuturor. Apoi, înainte de a judeca, ar trebui să asculte pe acuzat. De ce țipă și se jăluiește? De rău, de îmbuibat, de lacom? Nu. Preotul vrea să trăiască. Altda tot. La asta are drept după toate judecățile din evanghelie și din lume. Iar plata mizerabilă de azi nu-i ajunge. O recunoște și dușmanii. Cel puțin cei de bună credință. De aceea e nevoit, chiar în interesul spiritualismului, pe care nu-l poate cultiva decât la adăpostul sfâșietoarelor griji pentru traiul său și, mai ales, al familiei, să se sbată, să strige, să ceară, până i-se va face dreptate.

De sigur toți slujbașii sunt rău plătiți. Și bine nu le va fi, până nu va trece țara peste uriașă criză economică-financiară de azi și până nu se va reduce simțitor numărul funcționarilor. Dar preoțimea nu vrea regim de favoare. Simplă dreptate. Să fie așezată în clasa de salarizare pe care o au alți slujbași necăjiți de egală calificare. Dar nu o au. O privire în legea botezată, în ironie probabil, a: „armonizării salariilor“, este convingătoare. O recunoaște și d. Goldiș, ministru la culte pe când s'a adus faimoasa lege.

Mai mult. Nu ajunge această degradare a întregului corp preoțesc. Singuraticile lui ramuri sunt lovite cu noi nedreptăți. Absolvenții Academii noastre teologice trebuiesc socotiți licențiați. Implinesc perfect toate condițiunile cerute de pomenita lege. Totuși, nu li-se recunoaște nici acest drept evident, incontestabil.

Și mai dureros sunt nedreptăți preoții „cursiști“. Pare just și drept, ca ei să aibă plată mai mică decât preoții cu studii sistematice. Și totuși mai încapă vorbă. Ei au fost chemați în via Domnului în ceasul unsprezece, pentru a împlini nevoi excepționale. Ar fi mirare să fie plătiți, excepțional, la fel cu aceia cari au școală mai multă? Statul are „cursiști“ în diferitele ramuri ale vieții publice și le aplică acest regim de favoare a vremurilor excepționale. De ce n'ar fi echitabil acest tratament și pentru preoții cursiști? Mai ales, că hotărârile ministeriale din vremea deschiderii acestor cursuri promiteau congrua întreagă tuturor celorce vor fi făcut trei ani întregi de studii teologice. Pe deasupra, chiar dându-li-se această întregire făgăduită — pe care au și primit-o sub guvernările trecute pentru a li-se lua astăzi, spre a salva, chipurile, bugetul țării —, tot nu sunt la fel retribuiți cu absolvenții Acade-

Clerici și laici

Sân-Medru și alți laici sfinți. — Drepturi și datorii — Inceputuri promițătoare

de A. C. ALBINUS

Sfântul Dumitru, marele mucenic al Achaiei, care a preaslăvit cu moartea sa pe Dumnezeu, în Saloniki, în vremea persecuției lui Dioclețian, n'a fost cleric. Laic a fost și neînfricatul ostaș din Capadocia, sf. mucenic Gheorghe; de asemenea și gardistul lui Dioclețian, sf. Sebastian.

Tot așa a fost și în vremile mai vechi. Când în anul 67, pe vremea prigonirii lui Neron, muriră moarte de martir sfinții apostoli Petru și Pavel, tot atunci „ingens multitudo Christianorum“, clerici și laici, au fost răstigniți pe cruce, ori sfâșiați de fiare ori arși ca „făclii vii“. Pe la anul 95, în persecuția lui Dioclețian, în vreme ce sfântul apostol Ioan suferă proba uleiului fierbinte, apoi exilul în insula Patmos, vărul primar al împăratului, Flavius Clemens, e executat, iar soția lui exilată. Când, la începutul secolului II, moare „fratele Domnului“ Simion, împreună cu papa sfântul Clement și cu sfântul Ignatie, cam în aceeași vreme se săvârșesc sfânta Simforoza și fiii săi, sclavii Hesper și Zoe și alți nenumărați laici. În a doua jumătate a secolului II, deodată cu filosoful sfântul Iustin Martirul, mor și alți șase creștini, între care și un sclav. Cu un deceniu mai târziu, în Roma moare sfânta Cecilia, de neam senatorial, iar în Lyon sângele episcopului Pothin, al preotului Zaharie și al diaconului Sanctus se zместecă cu sângele altor creștini, între care era și o sclavă, Blandina. Exemplele se pot multiplica.

Și nu numai în cele dintâi trei veacuri de persecuții a fost așa. În toate țerile și în

miilor. Rămâne doar deosebirea între parohii. Ei sunt trimiși, de obicei, la cele mai năpăstuite. Și nici nu au deschisă calea înaintării.

Dar chiar admitând că și întregirea primită dela stat trebuie să facă deosebire între gradul de pregătire al preoților, de ce „cursiștii“ să fie plătiți mai rău decât învățătorii dela sate? Au doar pregătire cel puțin egală. Foarte des mai multă. Și, peste toate aceste considerațiuni, cum își închipuie cineva, chiar ministru fiind, că o familie de preot, cu copii la școală, poate trăi din 2500 Lei pe lună?

Ne dăm seama cu toții, că izvorul tuturor frământărilor de azi este uriașă criză sufletească, morală, ce bântuie în lume. Statul ar trebui să înțeleagă deci, mai bine decât oricine, că cei mai utili colaboratori îi sunt astăzi propovăduitorii spiritualismului. Dar să nu uite, că aceștia nu pot munci! Și nu cu cele câteva mii luate din gura copiilor de preoți se va echilibra un buget de miliarde a țării!

toate vremile, creștinismul a sfărâmat barierele de limbă și de condiție socială, de vârstă și de sex. Mai presus de aceste deosebiri, pe urma botezului, se câștigă o calitate care întunecă pe toate celelalte: calitatea de a fi creștin, membru al bisericii, îndreptătit la toate darurile ce se revarsă prin mijlocirea aceasta, și moștean al împărăției cerești. Cunoaștem din Faptele Apostolilor, cât a crescut sfântul Pavel în ochii sutașului Lysias, când a știut acesta că apostolul e cetățean roman. Dar cu cât e mai presus cetățenia creștină. Cât de legitimă e mândria sclavului creștin care poate să răspundă în fața judecătorului: „Sunt un sclav al Cesarului; dar, creștin, am primit dela Hristos libertatea, și am și eu aceeași nădejde ca și aceștia!“ În această nădejde a mântuirii sunt împreunați Elinul și barbarul, clericul și laicul, sclavul și liberul. Creștinismul va face să dispară cu timpul pata omenirii, sclavajul; va înfrăți în dragoste deosebitele popoare. Va schimba și concepția veche despre cler și laici.

Deosebirea între κληρος și λαος e veche ca și creștinismul. E întemeiată pe cuvântul Domnului. Dar în creștinism s'au șters asperitățile; toate sunt plinite de dragoste. Clerul creștin nu mai e vechea castă a religiilor păgâne sau a celei mosaice. În vremea sclavajului avem papi ridicați pe tronul sfântului Petru din această clasă disprețuită. Și mai târziu, nu numai în clerul de rând, ci și în scaunele episcopale și pe tronul papilor s'au ridicat bărbați de toată condiția socială. De altă parte apoi, constituția divină a bisericii nu exclude, ci, dimpotrivă, impune o participare oarecare a laicilor în puterile și drepturile clericilor.

Întâiul drept al clericului, pentru care se și chiamă biserică învățătoare, este cel de a învăța, în baza poruncii Mântuitorului dată apostolilor: „Mergând, învățați...“ Dar, și laicii sunt părtași acestui drept. Avem și laici — capete încoronate ca și Constantin cel Mare și sfânta Elena, și sclavi umili, ca sfânta Nino — împodobiți cu titlul de apostoli. Și, mai cu seamă la începutul creștinismului, fiecare creștin făcea apostolat cu sfatul și cuvântul și, în deosebi, cu pilda vieții sale. Blândețea, bună-tatea, smerenia, răbdarea, mila, dragostea frățească a creștinilor îi făceau pe păgâni să exclame: „Vedeți, cum se iubesc creștinii unul pe altul!“ Iar când păgânii vedeau virtutea creștinilor dusă până la eroism, nu mai puteau rezista darului lui Dumnezeu care îi chema la mântuire. În felul acesta, era sămânță sângele creștinilor, după cuvântul lui Tertullian. Sângele creștinilor, al clericilor și laicilor, se amesteca pentru a îngrășa ogorul, să-i zicem agru

al Domnului, din care au răsărit milioanele și sutele de milioane, cari preamăresc pe ziditorul și Mântuitorul lumii.

Laicii participă și la puterea ministerului. Laicii sunt slujitorii tainei căsătoriei, și, în cas de necesitate, și ai botezului. Este, apoi, de dorit și foarte prețios concursul pe care îl dau clerului în sfințirea oamenilor prin îndemnul și exemplul lor. Mai cu seamă exemplele părinților și ale celor mai în vârstă, exemple de viață sfântă, postelnică, curată, de împărtășire cu sfintele taine, sunt hotărâtoare în societatea creștinească.

Cât privește guvernarea bisericii, participarea laicilor se întâmplă, conform prescripțiilor canonice, nu numai prin pilda de supunere față de legile bisericesti, ci și în mod activ. Căci, la legea consuetudinară, autorul într'un sens oarecare este poporul. Apoi, la administrarea averilor bisericesti, laicii au avut parte însemnată încă dela începutul creștinismului. Dar și azi, averile parohiale sunt administrate de laici.

Colaborarea laicilor e prețioasă. Fost-au, în cursul vremilor, și imixțiuni păcătoase. Exemple de acest fel avem în investitura laicală, în instituția abbatcomișilor. Dar nu de așa concurs vorbim noi. Acest fel de amestec păcătos a pricinuit dezastre în viața bisericii, răni care cu greu s'au lecut. Noi vorbim de concursul dat cu dragoste, care a răspândit lumina evangheliei, a secăt mlaștini și a desțellnit pământul, a întemeiat sate și orașe, a clădit spitale și universități, a ridicat mănăstiri și catedrale, a îmblânzit și a civilizat popoare barbare.

După prăbușiri mari, cum a fost războiul mondial care a răsturnat tronuri și valori, a ruinat finanțele țărilor și moralitatea popoarelor, e nevoie de muncă înzecită pentru a refăce răul și a îndruma omenirea pe căile progresului și mântuirii. Și, la această muncă trebuie angajați toți filii bisericii, laici și clerici. De aceea vedem, cum creștinătățile din Apus fac eforturi uriașe pentru atingerea scopului sfânt. Asociații și uniuni pioase, confrerii și societăți de ale laicilor, vechi și noi, desvoltă o activitate febrilă. În adunări și congrese caută

noui mijloace pentru a adânci religia, pentru a înmulți lauda lui Dumnezeu, a stârpi păcatul și a întări credința și moralitatea în familie, în școală și în viața publică.

Dela măsura participării laicilor în activitatea bisericii, atârână gradul de înflorire a vieții creștine. Trebuie să fim fericiți că neamul nostru, cu Asociația generală a Românilor uniți, a intrat în ritmul vieții popoarelor creștine din Apus. Congresul AGRU-lui, ce se va ținea în 23 și 24 Noemvrie la Blaj, va fi o revizie a forțelor, la care biserica poate conta în opera sa de creștinare a societății. La toată întâmplarea, aceste zile vor constitui în istoria bisericii un început plin de nădejdi; ele vor inaugura o nouă epocă de activitate sistematică a creștinilor noștri laici. În privința aceasta, sfânta biserică ne pune înainte pilde strălucite de urmat: sf. Dumitru, sf. Gheorghe, sf. Elena și un nesfârșit șir de sfinți laici, care au trăit și au murit pentru Hristos.

Frați creștini, urmați-le pilda!

Pregătiri în vederea congresului apropiat al AGRU-lui. Ultima circulară a P. Ven. Ordinariat arhiepiscopesc dela Blaj publică în chestia congresului AGRU următoarele orientări și îndemnuri:

Asociațiunea generală a Românilor uniți (AGRU) își va ținea congresul general de constituire la Blaj în zilele de 23 și 24 Noemvrie 1929.

În ziua de 23 Noemvrie, la orele 10 și 16, se vor discuta și vota statutele, și se va alege comitetul central. La aceste ședințe pot lua toți membri AGRU-lui, însă vot deliberativ vor avea numai membri comitetului de inițiativă, câte un delegat canonic de fiecare dieceză, președinții și membri comitetelor diecezane deja constituite și câte 20 mireni designați de fiecare Ordinariat episcopesc.

În ziua de 24 Noemvrie, la ora 15, va fi ședința solemnă, la care e de dorit să participe cât mai mulți membri, atât clerici, cât și mireni. Invităm în special pe Frații preoți din parohiile mai apropiate, ca la această manifestare de credință și de solidaritate să aducă poporul în număr cât mai frumos.

AGRU este introducerea și la noi a apostolatului laic, care a dat în Apus roade nespuse de frumoase și este un mare sprijin pentru biserică lui Hristos. Ținând seama de cerculara Noastră No 135—1929, Frații preoți în ziua de 24 Noemvrie 1929, după sfânta liturghie, vor vorbi poporului credincios și despre această înjghebare, îndemnându-l să facă rugăciuni pentru reușita acestei organizații, din care și biserică și neamul mult se vor folosi.

Incă un cuvânt

În chestia rolului pe care trebuie să-l aibă preotul în conducerea satelor *)

În legătură cu articolul intitulat „Preoții să fie reformatorii satelor noastre” inserat în Nr. 42 al „Unirii” din 19 Oct. c. după ziarul „Patria”, im permit a face, ca un răsunset al aceiui articol în rândurile preoției noastre, o seamă de reflexii, cari socot că nu puteau să rămână.

Nu vreau să mă fac ecoul ditirambic al preoției, nici să polemizez cu autorul aceiui articol, ci numai să parez cu câteva argumente o ideologie intrată în mentalitatea multora. Dintre aceștia face parte și autorul articolului din chestiune, scriind că preotul își face slujba biserică și dascălul pe cea dascălească, atât și nimic mai mult; sau cu alte cuvinte: preotul și dascălul dispun între toate categoriile de slujbași de cel mai mult timp liber, afirmație pe care am auzit-o personal și dela alții.

Nota introductoare a articolului spune: „E scris de un bun cunoscător al problemelor sociale dela ordinea zilei și vorbește de o chestiune cât se poate de actuală: rostul și rolul preotului în ridicarea culturală-economică a satelor”. Citind aceste șire, m'am gândit la articolul din Nr. 15 c. al „Unirii” (13 Aprilie) intitulat „Din doleanțele noastre” și

*) Socotind că e bine să lăsăm toată libertatea de discuție asupra problemei ridicate de scrisul dlui P. S. (Petru Suciu), fost profesor al liceului din Blaj și azi director al liceului Regele Ferdinand din Turda) publicăm și aceste șire ale păr. A. Săfrescu din Plopișul Sălajului. N. R.

☐ ☐ Foiața „Unirii” ☐ ☐

IMPRESII

de Sabin G. Truția

În legănarea ritmică a trenului accelerat, Cluj—Oradea, adormisem și... „visam”. Ce vorbă nostimă! Căci, la dreptul vorbind, ce poate să viseze un biet popă dela țară, care — pe lângă alte neajunsuri — mai este și scriitor de romane?!...

Unii dintre cetitorii acestor rânduri vor crede, că visam baloane Zeppelin, sau automobilul sistem „Fiat”, pus la loterie din partea P. Sf. Sale Ivan dela Cluj, din a cărui lozuri cumpărasem și eu câteva numere. — Făcusem acest lucru în calitate de „bun român” și — vorba vine — în nădejdea că, da... da... că?!.. voi fi eu favoritul „Parcelor” și voi câștiga „Fiatul”, sau „fiasca!” — indiferent.

Dar nu visam d'al de astea, ei, cu totul altceva.

Le promisesem copiilor mei, că dacă voi primi premiul pentru cartea mea de povestiri „Traista Bunicului”, le voi cumpăra jucării.

Și în visul meu, imi vedeam copilul, de doi ani, călare pe un cal buiestru; copila — ceva mai mărișoară — adormindu-și păpușa care închide și deschide ochii ca la poruncă; și pe „hic et nunc” — fetiță și asta din darul lui Dumnezeu — cu un „zurgălău” la mână.

Acesta era visul meu; cam „prozaic”, dar cu atât mai frumos pentru aceia cari se pot mândri cu epitetul de „pater familias”.

Și în scenele „crescendo” ale visului, culminante „in finem” într'un adevărat „cerc familiar” — fericiți cari au parte de el —, am adormit „butuc”.

Când de-odată, mă pomenesc din somn în glasul strident al conductorului:

„Biletele, vă rog!” Și cum piciorul meu stâng progresase prea înainte, conductorul mă căleă pe bătăturii.

Un scurt „of” l'urmat de „pardon stimabile”, mă redară realității.

Intind biletul, conductorul face „țac” și cu un „merci” mi-l reinapoiază.

Îl pun la buzunar, iar conductorul cu alte „țac-țacuri”, își face datoria de slujbaș al C. F. R.-ului.

Ridic privirea somnoroasă în sus și văd în față-mi, vis-a-vis, un preot, fără barbă, cu mustățile tunse „a la facon”. Alături de Sfinția Sa, o cocoană tânără — cam de 30 ani — în brațe cu un... cățeluș japonez! iar lângă geam o altă cocoană mai tânără.

Lângă mine un loc gol, apoi un moșuleț cu mustățile aduse pe oală.

Deasupra, câteva geamantane și un pachet mare învelit în hârtie — acesta din urmă era al meu —, apoi câteva pălării și paltoane. În compartiment, căldură și miros de parfum.

Vrând să-mi odihnesc pleoapele obosite,

închid ochii din nou, dar discuția începe și pace să mai poți adormi.

— Și cum spuneam — începu vorba cocoana de lângă geam —, divorțul a decurs în liniște și fără „scene”. Copii nu aveam și ca atare...

— Firește, dar ce să zic eu, care în curs de opt ani am divorțat de două ori și acum sunt pe cale să zic iarăș adio căsniciei...

— Și aveți copii?..

— Ei, aș!.. — răsete. — „Uite-mi băiețașul — și cocoana își sărută cățelușul pe bot. Tusă în sec — eu tușeam. —

Pauză, apoi un oftat, — doamna de lângă geam. —

— E... la d-voastră merge mai ușor, dar la noi, la uniți, e greu; căsătoria bisericăscă nu se poate desface.

— Păi, ce-are a face! — exclamă radios „fratele” din față-mi, netezindu-și cu un gest de suveran mustățile „a la facon” și privind-mă sfidător.

— Treci la noi și chestiunea e aranjată! În compartiment e cald... gulerul cam strâmt te înăbușă.

Schimb piciorul și aprind o țigară, — fumau și cocoanele.

Tăcere, apoi iarăș un oftat.

— Dta ești unițat?... — mă întrebă cocoana care voiaja spre al treilea divorț.

— M... da! sunt unit!!

Zâmbete și fum de țigară.

zic împreună cu autorul acestuia: „Biet preot, tot tu ești vinovat! Tu nu faci nimic, ești un parazit al societății! Iți faci numai slujba și nimic mai mult! Nu vezi tu, că alte categorii de funcționari fac mai mult decât slujba lor! Nu vezi tu din cine sunt cei mai mulți prevaricatori și peculatori! Tu ești vinovat, că ești modest și cinstit, îți faci slujba ta și nimic mai mult. Tu n'ai simțul realității și nu-ți intră în cap să mai faci și alte lucruri!

Iată ideologia timpului.

Mulți sunt cari se agită de preoți, par'că le stau ca o neghină în ochi! Așa și autorul articolului din „Patria“. Dar înainte de a fi scris în contra preoților, trebuie să nu uite că nimic nu poate fi mai normal decât ca fiecare să-și facă datoria la locul său. Dar să și-o facă deplin.

Și aici să mi-se dea voia să contest afirmația, că preoții sunt inactivi și neînțelegători ai realității și că nu sprijinesc inițiativele bune de interes obște.

Dacă autorul articolului din „Patria“ ar fi făcut o statistică reală, ar fi putut să se încredințeze, că cei mai mulți conducători ai oricăror instituții culturale-economice la sate sunt de fapt preoți și învățători, cari de comun le conduc bine și cinstit. Tot din cercetări mai la adânc ar fi putut să afle, că acolo unde preotul și învățătorul nu se îndeamnă la asemenea însărcinări, sunt de comun cauze juste cari îi opesc dela acestea. Lipsa de pregătire pentru atari lucruri sau alte circumstanțe grele, cari ar putea să-i împingă la însușirea și întrebuințarea averii instituției pentru trebuințele sale și decât să greșescă și să sufere consecințe cu repercursiuni asupra prestigiului țegmei, mai bine și mai cu-minte preferă a se abține.

În asemenea întreprinderi trebuie să desfășori activitate, căci nu e tot una a vorbi dela tribună și a scrie la masă cu a înfăptui. Trebuie să conduci toată scripturația, să dai sfaturi și îndemnări, să premergi cu exemplul. Și dacă nu o poți face, cade un fel de desinteres peste toată acțiunea, căci se așteaptă, și pe bună dreptate, ca conducătorul să fie totdeauna în frunte. Mai trebuie apoi să alergi pentru îndeplinirea diferitelor formalități pe la autorități din centre depărtate, să-ți pierzi timpul în aceste însărcinări, ba să mai și cheltuiesti dela tine și să n'ai nici-o compensare, sau dacă e ceva remunerație, mai mult de

— Și... spune părințele, de... ce... —
glas duos de sirenă — la D-voastră nu merge divorțul?

Alt nor de fum.

— Pentru că, stimabile domnițe și cinstitute frate, sunt și legi create nu de oameni, ci de Dumnezeu; și aceste legi nu se pot schimba de câteori capriciul sau „mofturile“ publicului vânător de excitații și senzații le cere.

Haritate!...

Cățelușul începu să miște din urechi, nerăbdător. „Fratele“ nu mai zâmbea. În privirea lui era un mare semn de întrebare...

Trenul se oprește lin.

Glasul răgușit al conductorului anunță apăsător: Ciu-ceal!

— Pardon!

— Poftim!

Pachetul cu calul buiestru și păpușa care închide și deschide ochii ca la poruncă e sub-suoră.

— Noapte bună!

— Salut!

Mă dau jos din tren sprinten și o iau în pas domol spre cuibul copilăriei mele, unde ai mei mă așteaptă cu drag.

formă, îți e și rușine s'o pretinzi. Unde mai pui apoi întrunirile consiliilor de administrație, neînțelegerile, nervositatea, descurajarea din cauza mersului greu, sau a neputinței de a aduce la îndeplinire și executare promptă a ordinelor instanțelor ierarhice în legătură cu instituția!

Dacă se pare cuiva că preotul și învățătorul dela sate dispune de timp liber și-l pierde zadarnic, aceasta este o părere greșită intrată în mentalitatea multora cari uită că alta este menirea adevărată a acestor factori, și că pentru a corespunde acestei meniri ei trebuie să se cultive mereu. Și este chiar de ajuns, dacă pot să lucreze cu rezultat în această direcție, citind și scriind, pregătind predici și alte cuvântări de ocazie, și făcând atâtea alte lucruri de această natură cerute ori impuse de împrejurări.

Astăzi avem o adevărată supraproducție de intelectuali și asistăm, drept urmare firească, la o desființare de școli. Și atunci de ce să preconizăm acumularea de funcții în mâna unor categorii de slujbași, cari își au rostul și menirea lor.

Dacă statul ține neapărat, și bine face, să promoveze viața culturală economică la sate, și dacă dispune de atâtea elemente cu pregătire culturală cari n'au rost și întrebuințare, să nu i lase să concureze cu sutele pentru câte un post la oraș, pe cari nu pot să-l obțină, cu toții, ci să-i îndrume și să-i plaseze în direcțiile dorite din partea autorului.

Va fi poate adevărat, că aceștia sunt pregătiți pentru catedre și viață de oraș și nu sunt pregătiți pentru bănci și cooperative, dar atunci cum vine cineva să pretindă acestea preotului și învățătorului, când nici ei n'au o pregătire specială în această direcție!

Să însăm deci pe învățători și mai ales pe preoți la munca lor adevărată și să le dăm posibilitatea ca pe acest teren să poată lucra, fără a fi prea mult preocupăți de grija pâinei de toate zilele. Și dacă le-am asigurat această posibilitate să-i și controlăm pentru a presta tot ce li-se poate cere pe bună dreptate.

Iar cei mai destoinici și cu atragere și pentru lucruri de altă natură vor ști să se ocupe din propriu îndemn — cum au făcut o și o fac atâția și până acum — și de acestea. Dar să nu se ceară ca statul să ne impună lucruri pe cari atâția dintre noi n'ar putea să le facă.

Fiecare la locul său!

Alexandru Safirescu, preot

Lupta pentru sediul noii episcopii dela Nord. Stăruințele neobosite ale fruntașilor bisericii noastre din Maramureș, de a câștiga pentru Sighetul lor sediul noii episcopii dela Nord, sfârșesc printr'un recent „Memoriu“ tipărit, pe care l-au trimis în toate părțile, unde credeau că poate să se valideze vre-o influență în această chestiune.

Sosit încă la vreme, înainte de a se fi spus în cauză ultimul cuvânt al Comisiunii concordare, prezidate — cum anunță gazetele — chiar din partea dlui I. Maniu, președintele Consiliului de miniștri, această Comisiune poate să afle dintr'ânsul cu adevărat toate momentele cari pot fi invocate în favorul Sighetului. Grupate în considerațiuni de ordin istoric, financiar, special catolic și național, aceste momente se prezintă în noul „Memoriu“ nu numai din punctul de vedere strict maramureșan, ci și sub aspectul polemic al infirmării argumentelor invocate, într'un alt memoriu, de fruntași dela Baia-mare, cari pare că au reușit să se poată socoti un moment biruitori în chestiune. Tăria celor din Baia-mare sunt considerentele — evident foarte impor-

tante — de ordin administrativ, cari militează pentru acest centru firesc al marelui majorității a credincioșilor români din noua episcopie, și „Memoriul“ Maramureșenilor are pagini întregi, în cari cearcă să arate că nici chiar din acest punct de vedere nu ar fi indicat să se aleagă Baia-mare.

Dacă au reușit, ori nu, în această privință, se va ști destul de curând, fiindcă termenele fixate în Concordat nu admit o trăgănare a deciziunii finale. În momentul când scriem aceste șire, probabil că lucrul e și hotărât și dacă alegerea va fi căzut totuși pentru Baia-mare — asupra căruia s'ar fi fixat, afirmative, corul episcopesc — Maramureșenii vor trebui să se rezigneze, având conștiința împăcată, că din partea lor au făcut tot ce le-a stat în putere. Aceeaș ar fi situația, mutatis mutandis, și pentru fruntași din Baia-mare, dacă alegerea Sfântului Scaun și a guvernului ar fi căzut pentru Sighet.

Când hotărârea va fi cunoscută, nici una dintre părțile în luptă nu va putea avea motive de supărare și aceasta chiar pentru cuvântul, că în cursul luptei purtate au avut ocazia de a lămuri chestiunea din toate punctele de vedere și astfel Comisiunea concordatară a fost în situația de-a putea decide în deplină cunoștință de cauză.

Când „Roma“ va fi vorbit, chestia va fi, suntem siguri, deplin terminată și cu toții se vor sili să sprijinească, după puteri, opera ce se așteaptă dela acest nou și însemnat emporiu al bisericii noastre.

Știri mărunte

Suveranii italieni la Papa. „L'Osservatore Romano“ din 12 Noemvrie c. anunță oficial următoarele: „Suntem informați, că în ziua de 5 a proximei luni, Decemvrie, Sfântul Părinte va primi vizita MM. LL. Regele și Regina Italiei“.

Personale. P. Ven. Ordinariat arhidiecezan a numit pe pâr. *Diomid Ciulea* adm. parohial la Tăuni, pe pâr. *Jacob Mărginean* adm. parohial la Bologa, pe pâr. *Ștefan Răcășan* adm. parohial la Sâncraiu-Almașului, pe pâr. *Iuliu Dancu* adm. parohial la Șardul Clujului, pe pâr. *Vasile Șerdean* adm. parohial la Vălișoara, pe pâr. *Gavril Covăsan* adm. parohial la Ibănești, pe pâr. *Ioan Moldovan* adm. parohial la Mogoș-Cojocani, iar pe pâr. *Petru Manea* adm. parohial la Ponele.

— P. Ven. Ordinariat de Gherla a numit pe pâr. *Ioan Bârsan* administrator local la Lechința.

Città del Vaticano. Începând cu numărul 21,103 din 4 Noemvrie c. «L'Osservatore Romano», semioficiosul Vaticanului, ne sosește cu entete și haină nouă, anunțând că nu mai apare în Roma, ci în noul stat papal: «Città del Vaticano», lucru ce apare și din mărcile poștale ale statului papal. Știrile din Italia sunt puse de atunci încoace alături de alte știri din «străinătate» sub titlul: «Dall'Italia e dall'Estero». O altă inovație a foii este, că partea oficială intitulată «Nostre Informazioni» se dă acum chiar în frunte și nu pe pagina a treia, cum se obișnuia înainte. — Tot aici încreștăm, că după știrile cari circulă în cercurile financiare din Roma, Vaticanul ar fi început negocieri cu bănci engleze și americane pentru înființarea unei bănci a Vaticanului.

Palatul „Ligel Culturale“ a fost inaugurat în 7 Noemvrie c. în cadrul unor serbări din cele mai frumoase, la cari a participat și Alteța Sa Regală principesa-mamă Elena, precum și numeroși membri ai guvernului, în frunte cu d. Iuliu Maniu. Sufletul serbării a fost firește d. profesor *Nicolae Iorga*, care a ajuns

să-și vadă realizat și acest vechiu ideal, pentru înfăptuirea căruia n'a cruțat în timpul din urmă nici jertfă, nici osteneală. Palatul având 7 etaje, și o înălțime de 55 m. până la vârful turlei, este unul din edificiile monumentale ale capitalei și dacă momentan nu servește decât în mică parte scopului pentru care s'a creiat, este pentruca din chiria de pe primii cinci ani să se plătească împrumutul contractat pentru terminarea lucrării, începute încă din 1926. Planul ei a fost dat de arhitectul Ioan Traianescu, iar execuția s'a făcut de societatea „Construcția economică”, reprezentată prin d. inginer Cihodariu.

Din activitatea reuniunii Sf. Maria dela Cluj. Intr'o ședință recentă a reuniunii de femei «Sf. Maria» din Cluj s'a hotărât înființarea unui *cămin pentru preotese* și a unui *internat de fete*, cari ambele vor fi așezate în clădirile bisericii din Calea Victoriei. Studiul acestor realizări s'a dat în grija unei comisii prezidate de dna Veturia Borza. Tot atunci s'a votat parohiei din Calvaria un ajutor de 100.000 Lei pentru edificarea unor case parohiale, precum și alte ajutoare mai mărunte. S'au luat apoi măsuri pentru aranjarea revelionului și s'a hotărât organizarea unui ciclu de conferințe religioase în postul Paștilor.

Aplicarea legii pentru organizarea ministerelor. «Monitorul Oficial» Nr. 254 din 14 Noembrie c. publică, la loc de frunte, decretul regal, prin care ministerele suprimate se contopesc efectiv în ministerele la cari le-a trecut art. 9 din legea pentru organizarea ministerelor. Cu data de 14 Noembrie c. cele 3 ministere suprimate nu mai există. Ministerul cultelor și artelor s'a contopit cu acela al instrucțiunii, care se numește acum: Ministerul instrucțiunii publice și al cultelor; ministerul comunicațiilor s'a contopit cu acela al lucrărilor publice, numindu-se acum: Ministerul lucrărilor publice și al comunicațiilor; iar ministerul sănătății și al ocrotirilor sociale s'a contopit cu acela al muncii, cooperăției și asigurărilor sociale, numindu-se acum: Ministerul muncii, sănătății și ocrotirilor sociale. Tot aici amintim, ca Oficiul național al cooperăției nu mai aparține acestui Minister, ci a treout la Ministerul agriculturii și a domeniilor.

Monseniorul Seipel din nou la universitate. Fostul cancelar al Austriei, Mgr. Francisc Seipel, căruia li revine, peste orice discuție, meritul de a fi salvat dela peirea sigură această republică, și-a reluat cursurile la universitatea din Viena, unde a profesat și mai înainte. Revenirea la catedră, după o absență de 11 ani, al acestui nou creator al Austriei a fost un adevărat eveniment și cursul inaugural asupra temei «Pacea ca problemă socială» a întrunit în sala cea mare a bătrânei universități vieneze pe cei mai de seamă îndrumători ai destinilor țării, cari i-au făcut ovații entuziaste.

† **Valeria Oprea n. Curta**, soția preotului nostru Gregoriu Oprea din Dumitra (arhidieceză), s'a stins la 5 Noembrie c. în anul 47 al vieții și 29 al căsătoriei sale fericite. Alături de soț o deplâng și 5 copii minori. — Odihnească în pace!

† **Tertulia Târnăvean n. Târșan**, soția preotului nostru Ioan Târnăvean din Istrău (eparhia Orășii), s'a stins la 2 Noembrie c. în anul 57 al vieții și 31 al fericitei sale căsătorii. O deplâng numeroase rudenii. — Fie-i partea cu dreptii!

Cercul de recrutare Târnava-mică anunță, că milițienii și rezerviștii aflați la vatră pe teritoriul județului — precum și cei domiciliați în alte județe, dar înscrși în controalele numitului cerc — trebuie să-și vizeze livretele cel mai târziu până la 31 Ianuarie 1930. — Amănunte se pot avea dela preturi, notariate și șefii de garnizoană.

Telefonul „Unirii”

A. Gherla. In legătură cu solemnitatea punerii pietrii fundamentale a noului Colegiu rutean din Roma, întâmplată la 30 Octomvrie c. — în prezența tuturor episcopilor ruteni din Cehoslovacia și Polonia —, am citit și noi, că Vaticanul s'ar gândi să facă acelaș lucru și pentru biserica noastră. Chestiunea e veche și sperăm și noi, ca în acest an jubilar să ajungă la sfârșitul dorit, dar dupăce nu știm nimic despre pregătiri mai concrete, abia credem să se verifice, acum în curând, svonurile de mai sus.

Z. Siret. Șirele ce-am publicat în Nr. 43 (26 Octomvrie c.) sub titlul: „Rutenii noștri în chestia noiei episcopii” nu cuprind nimic ce ar putea cere mai multă „iubire creștinească” și mai ales nimic ce ar putea fi timbrat drept „semănare de ură și vrajbă în contra Rutenilor catolici”. Informația ce-am dat în terminii cei mai loiali — după ziarul „Ceas” din Cernăuți — urmări tocmai contrarul. Ea s'a făcut anume pentru a provoca o desmintire și pentru a scoate astfel din opinia publică a țării bănuiala, ce se putea acredita pe urma acelei informații, că Rutenii catolici dela noi ar căuta să strice aranjamentul făcut prin Concordat, luptând pentru o episcopie ruteană aparte și aceasta chiar și cu ajutorul unor episcopi ruteni din afară de hotarele țării. De parte de-a avea deci gândurile de vrăsmășie pe cari ni-le atribuți, am dorit doar o limpezire a svonului, de sigur supărător, lansat din partea ziarului rutean pomenit Răspunsul Dvoastră — pe care l-am fi dorit ca formă ceva mai prietinos — constată, că nu aveți „nici o legătură cu Ceas”, nu desminte însă cu nici un cuvânt cele afirmate de această gazetă. Spre marele nostru regret nu suntem deci în situația de-a putea desminti informația dată, care intrucât de fapt ar corespunde adevărului — singură ar putea să provoace, nu „ură și vrajbă”, cum spuneți, ci doar anume resentimente în contra Rutenilor catolici. Ele vor dispărea însă, în chip firesc, în momentul când opinia publică va avea, cel mai nimerit chiar prin ziarul „Ceas”, care a deschis chestiunea, limpezirea sugerată mai sus. — Acesta e răspunsul nostru la adresa Dv., care nu înțelegem de ce a trebuit să ni-se trimită pe calea unui oficiu, care nu are nimic cu „Unirea”.

Dr. B. Cluj. In chestia de care Vă interesați a apărut chiar acum de curând o lucrare de informație bună și sigură din peana dlui Dr. Gyárfás Elemér, intitulată: „A püspökválasztási jog a gyulafehérvár-togaras görögkatholikus egyházmegyében”. Ea lămurește chestiunea din toate punctele de vedere și — fără a prejudicia, cât de puțin, atitudinea pe care biserica noastră ar veni s'o aibă în fața noiei situații create prin Concordat — preconizează chiar și o părere, care, fiind în tradiția noastră de veacuri, are toate șansele de a fi pe deplin onorată. — Lucrarea s'a tipărit la Cluj și este discursul de recepție a autorului între membri Academiei catolice din Ardeal.

«Legea Românească». Oradea. Sfatul pe care vi l-am dat, de-a stăru în imitarea telefoanelor noastre, răzina pe dictionul, verificat de multă experiență: Übung macht den Meister! Presupunându-se, bine înțeles, și puțin talent. Credeam că îl aveți. Cea mai nouă încercare însă, trimisă prin ultima „Poșta Redacției” Dvoastră, dovedește contrariul. N'am putut scoate din ea nimic. A trebuit să o aruncăm la coș. Atât de mult lipsește pomenita condiție fundamentală. De aceea ne vedem siliți să revenim asupra sfatului ce v-am fost dat. Nu mai încercați! Ar fi vreme pierdută. Nu disperați însă. Cereți în alt gen și veți fi, poate, mai cu noroc!

N. N. Celce ne-a trimis sub aceste inițiale o mică contribuție pentru gazetă, este rugat să ne dea altădată și numele, fiindcă nimic din ce ni-se trimite anonim nu poate fi utilizat.

Dr. P. Beiuș. Confirmăm primirea sumei de 400 Lei. abonament pe 1928 pentru D-voastră și Liceul de fete.

Dr. D. Gherla. Chităm primirea sumei de Lei 580. Achitat până la 31/XII 1928.

Oficiul parohial. Surducul mare. Am primit abonamentul pe anul curent.

M. Boereni. Chităm primirea abonamentului pe anul curent.

Consistorul arhidiecezan — Blaj

Nr. 7300—1929.

Concurs la stipendii

Prin aceasta publicăm concurs, până la 20 Decemvrie 1929 inclusiv, la următoarele stipendii:

I. Din fundațiunea „Alexă Bidian”. Stipendii adecvate: tuturor nepoșilor din frați și consăngenilor fondatorului până la gradul IV, fără considerare la natura studiilor ce le urmează, fie chiar și la măestrii.

II. Din fundațiunea „Crișan-Boeriu”: un (1) stipendiu de 3000 Lei. Indreptățiți sunt copiii, feciori și fete, din familiile Crișan și Boeriu din Abrud, cari urmează orice școală și meserie.

III. Din fundațiunea „Ioan Daniel Dănuț de Fersig”. Două (2) stipendii de câte 2000 Lei, pentru elevi dela orice școală, preferiți fiind consăngenii fondatorului.

IV. Din fundațiunea „Petru Cav. Ioanette”: un (1) stipendiu de 2000 Lei, destinat pentru

Tipografia Seminarului Teologic greco-catolic — Blaj.

elevi de liceu din Munții apuseni ai Ardealului. Descendenții au preferință.

V. Din fundațiunea „Augustin Lăday”. Stipendiile sunt destinate pentru tineri români gr.-cat., cu preferință de aceia, cari voiesc a păși pe cariera industrială, comercială, tehnică și agronomică.

VI. Din fundațiunea „Ioan M. Moldovan”. Două (2) stipendii de câte 5000 Lei și un (1) stipendiu de 4000 Lei, destinate pentru studii academice.

VII. Din fundațiunea „Dionisiu de Șimon”. Un (1) stipendiu de 1000 Lei pentru agromie. Rudeniile au preferință.

VIII. Din fundațiunea „Alex. Șt. Șuluțiu”. 1. Patru (4) stipendii de câte 12.000 Lei, pentru tinerii cari studiază dreptul ori medicina, afară de patrie.

2. Două (2) stipendii de câte 9000 Lei, pentru tinerii, cari studiază tehnica, metalurgica, pedagogia, ori științele reale, afară de patrie.

3. Șase (6) stipendii de câte 6000 Lei pentru tinerii cari studiază dreptul în patrie.

4. Șapte (7) stipendii de câte 3000 Lei pentru elevi de liceu în clasele superioare.

5. Cinci (5) stipendii de câte 1800 Lei pentru elevi la liceu în clasele inferioare.

Consăngenii au preferință.

IX. Din fundațiunea „David Br. Ursu de Margina”. Un (1) stipendiu de 3000 Lei, pentru elevi și eleve gr.-cat. dela liceele din Blaj, născuți în comune din județele Făgăraș, Sibiu, Hunedoara.

X. Din fundațiunea canonicului „Dr. Victor Szmigelski”, pentru Internatul de fete din Blaj. Opt (8) stipendii de câte 2500 Lei pentru eleve din Internat dela liceul, școala normală și cea comercială superioară de fete.

XI. Din fundațiunea „Simeon Pop Mateiu”. Un (1) stipendiu de 7000 Lei pentru tineri români greco-catolici, cari vor studia dreptul, medicina, literale, politehnica, montanistica și silvanistica.

Consăngenii au preferință.

XII. Din fundațiunea „Dr. Izidor Marcu”. 1. Un (1) stipendiu de 8000 Lei pentru universitate.

2. Un (1) stipendiu de 3000 Lei pentru elevi din liceul superior, școala normală și cea comercială superioară.

3. Două (2) stipendii de câte 1500 Lei pentru elevi din liceul inferior.

Consăngenii au preferință.

Concurenții la toate stipendiile de mai sus au să alătore la cererile lor: Certificat școlar în copie autentică, *carte de botez dela preot*, atestat de paupertate, atestat medical, certificat de frecventare, și pentru dovedirea consăngenității cu fondatorul au să alătore atestat dela oficiul parohial, și respectiv tabela genealogică exact dedusă. Sunt datori mai departe să determine apriat suma și soiul stipendiului pe care îl cer.

Cererile intrate după termen, nu vor fi luate în considerare.

Blaj, din ședința consistorială ținută la 9 Noembrie 1929.

Dr. Vasile Suciu
arhiepiscop și mitropolit

CLOPOTE

în cea mai bună calitate.
Turnătorie de clopote.

Uzinele Metalurgice S. P. A.

TIMIȘOARA IV. Str. Andrei Mureșanu Nr. 3.

(568) 1 - 4

Telefon 23-42